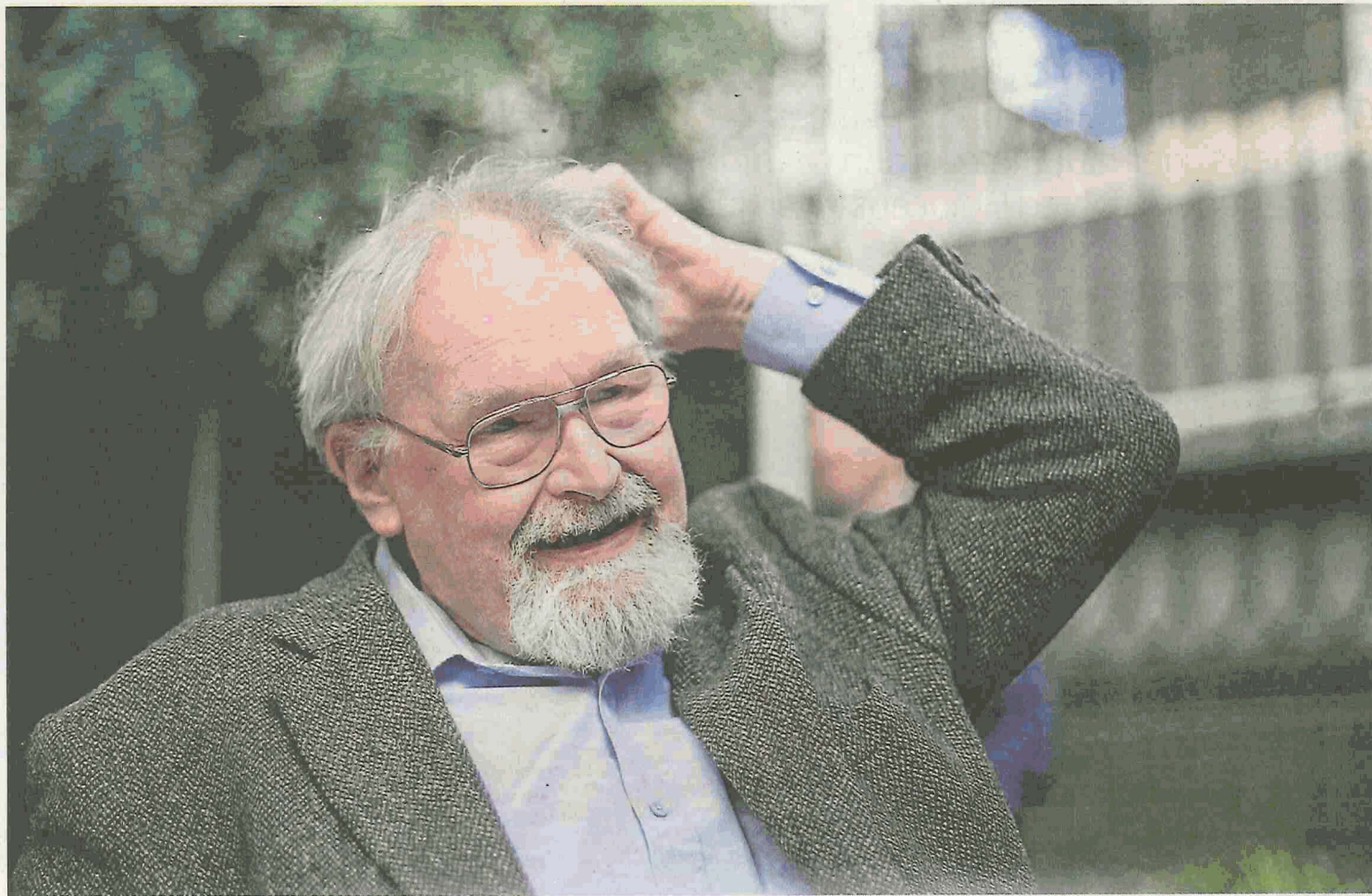

Alasdair Gray

Escriptor i pintor

La imaginació, la ironia i la força d'Alasdair Gray –un dels escriptors més importants de les lletres escoceses del segle XX– desembarca a les llibreries gràcies a les edicions impecables de 'Lanark' (Marbot) i 'Històries inversemblants, en general' (Raig Verd)

FRANCESC MELCION

“La bestialitat ha acabat sent el meu fort”

♦♦♦♦♦ Jordi Nopca

Vostè va néixer a Glasgow l'any 1934. Nou anys després va començar a escriure un conte de fades inspirat en Lewis Carroll, els llibres de Winnie the Pooh i els contes del doctor John Dolittle. Sempre he tingut una gran tirada pels autors de fantasia. A tots aquests noms hi afegiria el de Hans Christian Andersen. El que em fascina de tots ells és que els mons imaginaris que plantegen són increïblement reals.

Aquest és un dels trets de la seva prosa: pot plantejar viatges a llocs i èpoques remotes que no necessàriament coincideixen amb l'experiència real, però ho fa amb una gran minuciositat.

M'agraden els contes que són recorreguts pel sentiment de pèrdua. Tornant a Andersen, bona part de les seves narracions no són gens morals. Els personatges pateixen molt, com és el cas del soldadet de

plom, o poden arribar a cometre crims brutals. Els nens s'ho passen bé escoltant els contes de fades, però són plens d'injustícies.

No va publicar la seva primera novel·la, *Lanark*, fins al 1981, quan ja s'acostava als 50.

M'hi vaig passar molt de temps. Des de ben petit, els pares em van estimular la imaginació i els semblava bé que escrigués i pintés, però també em van repetir moltes vegades que a Escòcia era impossible viure del teu art. Calia tenir present aquella novel·la de James Joyce, *Retrat de l'artista adolescent*, en què el jove Stephen Dedalus pren consciència del seu do. Tot i que decideix viure en la pobresa, acaba marxant de Dublín: creu que a França podrà sortir-se'n millor. En el meu cas, de molt jove em vaig adonar que no podia continuar estudiant assignatures que només servien per aprovar exàmens. Quin sentiment tenia, ficar-

“M'AGRADEN ELS ESCRIP-TORS QUE PLANTE-GEN MONS IMAGINARIS INCREÏBLEMENT REALS”

me tot de coneixements al cap que després havia d'oblidar? Recordo, per exemple, que en aquells anys a la universitat s'ensenyava el llatí sense mencionar que havia estat una llengua capaç de donar grans poetes i pensadors. Em vaig haver de buscar la vida ràpidament...

Llegint *Lanark*, però també els contes *inversemblants*, descobrim que els seus interessos són omnívors.

A *Lanark* les consideracions sobre el gran artista són importants! [Deixa anar una rialla estrepitosa.] També volia caricaturitzar un món que he conegut: el Glasgow d'abans de la Segona Guerra Mundial. Van ser els pitjors anys de la ciutat: o uns dels pitjors, com a mínim [torna a riure]. El llibre comença pel llibre tercer, on el personatge arriba a una realitat paral·lela, la ciutat d'Unthank... S'hi pot comprovar la meua obsessió pels canvis de forma i per Dante, so-

bretot pel cercle de l'infern on hi ha els lladres. Hi ha personatges que es transformen en dracs, n'hi ha que s'estoven, i d'altres que prenen l'aparença del vidre.

Dos anys després de *Lanark* va publicar *Històries inversemblants...* Quan hi va començar a treballar? Els primers contes els vaig escriure de molt jove, quan estudiava a l'escola d'art.

N'hi ha un en què els estudiants cavaven un túnel per escapar-se de l'escola d'art, i es troben amb la màquina que controla l'òrbita terrestre. In'hi ha un altre, *La comèdia del gos blanc*, que no el vaig poder publicar al seu moment perquè era massa bèstia.

També hi ha amor...

Sí, però em temo que la bestialitat ha acabat sent el meu fort [rialla].

Lanark és un llibre esplendorós: el lector no voldria que acabés mai. Fins a quin punt és també una crítica al capitalisme?

Durant la Segona Guerra Mundial, Anglaterra va ser temporalment socialista. Es va nacionalitzar tot a escala gegantina... Fins i tot hi havia feina per a tothom! Això es va acabar ràpid, esclar. No creïem que, tal com em va dir un conegut una vegada, el socialisme seria un parèntesi entre dues fases de capitalisme. Més endavant, l'administració acabaria optant per desmantellar l'estat del benestar que s'havia aconseguit. Quan Tony Blair va ser primer ministre, la gent em preguntava per què volia que Escòcia fos independent. No ho podien entendre: era escocès! [Rialla estrepitosa.] Cada cop que un periodista em burxava amb això, li deia: “L'únic que farà Blair és obeir el dictat dels mercats financers!”

S'acosta el referèndum del 2014.

L'any 1979 es va fer una consulta popular per recuperar més autogovern. Tot i la campanya en contra que es va fer –es deia, per exemple, que l'economia escocesa se'n ressentiria tant–, el sí va ser majoritari. I què va passar? Que la consulta no va tenir valor, perquè havia votat menys del 40% de la població. Jo crec que la majoria de gent que es va quedar a casa hauria dit que sí. Actualment, tots els diaris exploten la línia antiescocesa. Cada setmana es poden llegir titulars sobre les involucions en educació i en l'economia si Escòcia fos independent [rialla]. La majoria de gent no llegeix diaris, això és un fet. Però els titulars, sí.

Diria que aquí passa el mateix...

Em sembla que és hora de prendre un whisky doble. Pot ser? ♦♦